הגמרא מבארת את סברות המחלוקת: **מַאי טַעְמָא דְּתַנָּא קַמָּא, אָמַר** רַב יִצְחָק בַּר אֲבוּדִימִי, **כְּתִיב** (ויקרא יא מג) 'אַל תְּשַׁקְּצוּ אֶת נַפְשֹׁתֵיכֶם בְּכָל הַשֶּׁרֶץ הַשֹּׁרֵץ', ומשמע, בְּכָל מָקוֹם שֶׁהוּא שׁוֹרֵץ, בין על גבי קרקע ובין במים. וּמאידך, **כְּתִיב** (שם יא כט) 'וְזֶה לָכֶם הַטָּמֵא בַּשֶּׁרֶץ הַשּׁוֹרֵץ עַל הָאָרֶץ', ומשמע שאין טומאה אלא בשרץ שעל הארץ, ולא בשרץ הצף על פני המים, **הָא כֵּיצַד, וַדַּאי מַגָּעוֹ** – אם ברור לאדם שנגע בשרץ, **טָמֵא**, ובאופן כזה מדבר הפסוק המטמא בכל השרץ השורץ, **סָפֵק מַגָּעוֹ** – אם מסופק הוא אם נגע בשרץ או לא, **טָהוֹר**, ובאופן כזה מדבר הפסוק המטמא רק בשרץ השורץ על הארץ, שאם הוא צף במים טהור. ומאחר שלא נתבאר בדברי הכתוב חילוק בין שרץ הצף במים שבכלי לבין שרץ הצף במים שעל גבי קרקע, סובר תנא קמא שבין בזה ובין בזה ספיקו טהור.

וְרַבִּי שִׁמְעוֹן המחלק בין צף במים שבכלים לבין צף במים שבארץ, **מַאי טַעְמָא, אָמַר עוּלָּא, כְּתִיב** (ויקרא יא לו) 'אַךְ מַעְיָן וּבוֹר מִקְוֵה מָיִם יִהְיֶה טָהוֹר', ומשמע מדברי הכתוב שספק טומאה הצפה במים הרי היא טהורה, ומאידך **כְּתִיב** בהמשך הפסוק 'וּמֵטָּמְאָ' (עַד הָעֲרֶב), ומשמע בכל מקום שהיא, **הָא כֵּיצַד**, בהכרח צריך לחלק, **צָפָּה** הטומאה במים **שִׁכְבָלִים**, ספיקה **טָמֵא**, ובאופן כזה מדבר הכתוב המטמא אף בטומאה צפה, צפה הטומאה במים **שִׁקְרָקַע**, ספיקה **טָהוֹר**, ובאופן כזה מדבר הכתוב המטהר במעין ובור, שהינם מים המכונסים על גבי קרקע:

דינים שונים בעניני טומאה צפה: **תָּנוּ רַבָּנָן**, כָּל השרצים **הַנִּיטָּלִין וְהַנִּגָּרְרִין** – אם נטל אדם שרץ בידו והעבירו על פני המים, או קשרו בחוט וגררו על פני המים, **סָפֵק** האם נגע שרץ זה באדם אחר, **טָמֵא**, ואין הם נחשבים כטומאה צפה, **מִפְּנֵי שֶׁהֵן כְּמוּנָּחִין**, מאחר ושרץ זה נתון ביד אדם, **וְהַנִּגָּרְרִין** – אך אם זרק האדם שרץ זה ויצא מתחת ידו, **סָפֵק טָהוֹר**, שאם ישנו ספק האם נגע באדם אחר, נידון הוא כטומאה צפה.

הברייתא מבארת באיזו מן הטומאות לא נאמר הדין שספק טומאה צפה טהור: **חוּץ מִן כְּזַיִת הַמֵּת** הצפה במים ויש ספק לאדם הטהור האם האהיל עליה, **וְהַמַּאֲהִיל**, תוך כדי שצף על המים, **עַל פְּנֵי טוּמְאָה** הקבועה במקומה בקרקע, שהוא טמא, שלא נאמר דין ספק טומאה צפה להקל באדם שמאהיל על טומאה. שדין ספק טומאה צפה להקל הוא בין באופן שהטומאה צפה והטהרה קבועה במקומה, ובין באופן שהטהרה צפה והטומאה קבועה במקומה, אמנם מאחר שלא נאמר דין זה לגבי טומאת אהל המת, ספיקן טמא. **וְכָל דָּבָר שֶׁמְּטַמֵּא מִלְמַעְלָה מִלְמַטָּה, לְאִיתּוּיֵי זָב וְזָבָה** שנתחדש בזב שאם הסיט דבר טהור במקל, אף שנגע בו רק על ידי אמצעי, נטמא, ובן אם אדם טהור הסיט את הזב, אף שלא נגע בו, נטמא, ובן כל דבר המונח מעל הזב, או דבר המונח תחתיו והרי הוא דורס עליו, אף ללא נגיעה, טמאים, ובטומאות אלו לא נתחדש דין ספק טומאה צפה להקל, ועל כן, אם זב צף במים וישנו ספק אם הסיט או דרס דבר טהור, טמא.

הגמרא מביאה כמה ספיקות בדינים אלו: **בָּעֵי רָמֵי בַּר חָמָא**, מה הדין באופן שיש כזית מן המֵת **בִּכְלִי**, **וּכְלִי** זה **צָף עַל פְּנֵי הַמַּיִם**, וישנו ספק לאדם האם נגע בטומאה זו. **מַהוּ, בָּתַר כְּלִי אַזְלִינַן** – אנו דנים את הטומאה כלפי הכלי שהיא שוכנת בו, והרי היא מונחת במקומה ואינה צפה, **אוֹ בָּתַר** (מיתא) **מַיָּא אַזְלִינַן** – אנו דנים אותה כלפי המים שהכלי מונח עליהם, והרי היא נידונת כטומאה הצפה על פני המים.

אִם תְּמְצֵי לוֹמַר שֶׁבָּתַר כְּלִי אַזְלִינַן – ואין טומאה זו נידונית כצפה, יש לדון לגבי כזית מן המֵת המונח **עַל גַּבֵּי שֶׁרֶץ** הצף על פני המים, ונסתפק אדם האם נגע בטומאת המת. **מַהוּ, כֵּינָן דְּהַאי** – שרץ, אינו מטמא את הנוגע בו אלא **טוּמְאַת עֶרֶב, וְהַאי** – כזית מן המת, מטמא את הנוגע בו **טוּמְאַת שִׁבְעָה** ימים, ממילא אין השרץ והמת נידונים כדבר אחד, אלא **כְּמַאן דְּמַחַתָּא טוּמְאָה בַּכְּלִי דָּמְיָא** – כאילו מונח המת בתוך כלי הצף במים, וספיקו טמא, **אוֹ דִילְמָא טוּמְאָה סְמִיכְתָּא הִיא** – או שמאחר שעל כל פנים שניהם מטמאים, אף שאין טומאתם שוה, נידונים הם כדבר אחד, וכשם שהשרץ צף על פני המים, אף המת המונח על גביו נידון כטומאה הצפה על המים, וספיקו להקל.

וְאִם תְּמְצֵי לוֹמַר בספק הקודם שדינו **כְּמַאן דְּמַחַתָּא טוּמְאָה בְּכְלִי דָּמְיָא** – כאילו מונח בכלי הצף על המים, שמאחר ואין טומאתם שוה אינו נידון כטומאה צפה **וְטָמֵא וַדַּאי**, עדיין יש להסתפק לגבי שֶׁרֶץ המונח **עַל גַּבֵּי נְבֵלָה, וּנְבֵלָה צָפָּה** על פני המים, **מַהוּ, כֵּינָן דְּתַרְוַיְיהוּ** – שניהם, השרץ והנבילה, **טוּמְאַת עֶרֶב אִינּוּן** – דינם הוא רק לטמא עד הערב, **טוּמְאָה סְמִיכְתָּא הִיא** – נידונים הם כטומאה אחת עבה, וכשם שהנבילה צפה על פני המים, אף השרץ נידון כטומאה צפה, ואם נסתפק אדם אם נגע בשרץ זה ספיקו טהור, **אוֹ דִילְמָא** אין נידונים כן כיון **שֶׁהַאי** – נבילה, שיעור טומאתה הוא **בְּכַעֲדָשָׁה**, אינם נידונים כטומאה אחת, **וְהַאי** – שרץ, שיעור טומאתו הוא **בְּכַעֲדָשָׁה**, שאם ישנו ספק האם נגע באדם אחר, נידון הוא כטומאה צפה.

שֶׁרֶץ המונח **עַל גַּבֵּי שֶׁרֶץ** שצף במים, ונסתפק אדם האם נגע בשרץ העליון, **מַהוּ, הָנֵי וַדַּאי חַד שִׁיעוּרָא נִינְהוּ** – מאחר ששני השרצים שיעור טומאתם שוה לגמרי נידונים הם כטומאה אחת הצפה במים, **אוֹ דִילְמָא כֵּינָן דְּמַפְסְקִי מַהֲדֵדֵי לֹא** – או שמאחר שהם שני גופים נפרדים אינם נידונים כאחד, אלא השרץ התחתון צף הוא, וספיקו טהור, והעליון נידון כמונח בכלי הצף במים, וספיקו טמא.

וְאִם תְּמְצֵי לוֹמַר לגבי הספק הקודם בְּשֶׁרֶץ המונח **עַל גַּבֵּי שֶׁרֶץ** הצף במים, **שֵׁבְיָן דְּמַפְסְקִי מַהֲדֵדֵי כְּמַאן דְּמַנַּח בְּכְלִי דָּמֵי** – כיון ששתי חתיכות הן, העליון כמונח בכלי הוא, וספיקו טמא, עדיין יש להסתפק בְּשֶׁרֶץ המונח **עַל גַּבֵּי נְבֵלָה שֶׁנִּימּוֹחָה** – שניתך בשרה והפך למים, **מַהוּ**, האם נידון השרץ המונח על הנבילה שנימוחה כטומאה צפה או לא. **כֵּיוָן דְּנִימּוֹחָה הַוְיָא לֵיהּ מַשְׁקֶה** – כיון שהוא מונח על הנבילה שנימוחה ונהפכה למים, נידון הוא כטומאה הצפה על המים, **אוֹ דִלְמָא הַאי אוּכְלָא הוּא** – או שמאחר שמים אלו הינם אוכל שנימוח, אינם נידונים כמשקה אלא כאוכל, ודין השרץ המונח על גבם כמונח בכלי, וספיקו להחמיר.

וְאִם תְּמְצֵי לוֹמַר לגבי הספק הקודם בשרץ המונח על נבילה שנימוחה **דְּאוּכְלָא הוּא**, ואין השרץ נידון כצף במים, עדיין יש מקום לדון בְּשֶׁרֶץ המונח **עַל גַּבֵּי שִׁבְבַת זֶרַע** הצפה במים, **מַהוּ**, האם שבבת זרע נידונית כמשקה, וממילא נידון השרץ שעליה כטומאה צפה, או לא.

וְאִם תְּמְצֵי לוֹמַר לגבי הספק הקודם בשרץ המונח על שבבת זרע, **שֵׁבְיָן דְּמִיתְעַקְּרָא** – שמאחר ונעקרת היא מן הגוף, **הַוְיָא לָהּ כִּי אוּכְלָא** – נידונת כאוכל, ואין השרץ שעל גבה נידון כטומאה צפה, עדיין יש מקום לדון בְּשֶׁרֶץ המונח **עַל גַּבֵּי מֵי חֲטָאת** המעורבין באפר, **וּמֵי חֲטָאת** אלו **צָפִין** הן **עַל גַּבֵּי הַמַּיִם, מַהוּ**, האם מאחר שמי חטאת אלו מעורבין באפר ונעשו עבים אינם נידונים כמשקה אלא כאוכל, ואין השרץ שעל גבם נידון כטומאה צפה, או שנידונים הם כמשקה מחמת המים המעורבים בהם, והשרץ שעל גבם נידון כטומאה צפה. ומסקנת הגמרא על כל הספיקות שהובאו לעיל, **לֹא יְדֵעִינַן, תֵּיקוּ:**

אגרות קודש

[מרחשון, ה'תשל"ב]

. . . בברכת הצלחה רבה בעבודתה בהדרכת בנות ישראל תי' בבית רבקה אשר בכחב"ד ומתוך שמחה.

דין נוסף בטומאת התהום: **אָמַר רַב הַמְנוּנָא**, נָזִיר וְאָדָם הָעוֹשֶׂה [–מקריב] קרבן **פֶּסַח**, שֶׁנִּטְמְאוּ בְּטוּמְאַת מֵת, וְהֵזּוּ עֲלֵיהֶם מֵאֵפֶר פָּרָה אֲדוּמָה בְּיוֹם הַשְּׁלִישִׁי וּבְיוֹם הַשְּׁבִיעִי, וְלְאַחַר מִכֵּן הָלְכוּ בְּקֶבֶר הַתְּהוֹם [–שֶׁנִּטְמְאוּ בְּטוּמְאָה שֶׁאֵינָהּ יְדוּעָה] בְּיוֹם הַשְּׁבִיעִי שֶׁלָּהֶן, וְלֹא נוֹדַע לָהֶם עַל טוּמְאָתָם זוֹ עַד לְאַחַר שֵׁשֶׁת הַנָּזִיר וּמִנְחָה יְמֵי נְזִירוּת בְּטָהֳרָה וְגִילַּח אֶת שְׂעָרוֹתָיו, וְרָעֲדוּ הַקָּרֵיב אֶת קָרְבַּן הַפֶּסַח, טְהוֹרִים הֵם, וְאֵין הַנָּזִיר סוֹתֵר אֶת יְמֵי הַנְּזִירוּת שֶׁמִּנְחָה, וְעוֹשֶׂה הַפֶּסַח אֵינוֹ צָרִיךְ לְהָבִיא פֶּסַח שֵׁנִי. **מַאי טַעֲמָא**, דְּ**לֹא אַלְּמָא טוּמְאַת הַתְּהוֹם לְמִיסְתַּר** – שֶׁאֵין בְּכוֹחָהּ שֶׁל טוּמְאַת הַתְּהוֹם לְסַתֵּר אֶת הַנַּעֲשֶׂה כְּבָר, מֵאַחַר שֶׁלֹּא נוֹדַע מִטּוּמְאָה זוֹ עַד לְאַחַר הַמַּעֲשֶׂה.

הַגְּמָרָא מְקַשָּׁה: **מָתִיב רָבָא**, שָׁנִינוּ בְּמִשְׁנָה שֶׁאִם יָרַד הַנָּזִיר לְמַעֲרֶכֶת כְּדֵי לְטְבּוֹל וְלִיטָּהֵר **מִטּוּמְאַת הַמֵּת** שֶׁנִּטְמָא בָּהּ, וְנוֹדַע לוֹ לְאַחַר שֶׁמִּנְחַת נְזִירוּת טָהֳרָה וְגִילַּח שְׂעָרוֹתָיו שֶׁבְּאוֹתָהּ שָׁעָה הֵיהּ כְּזִית מִן הַמֵּת בְּקַרְקַע הַמַּעֲרֶכֶת, **טָמֵא** הוּא וְסוֹתֵר אֶת יְמֵי נְזִירוּתוֹ, מֵאַחַר שֶׁ**טָּמֵא טָמֵא שֶׁחֻזְקַת טָהוֹר טָהוֹר**, שֶׁהַקּוֹלָא שֶׁל טוּמְאַת הַתְּהוֹם אֵינָהּ אֲמוּרָה בְּמִי שֶׁהָיָה טָמֵא בְּעֵת שֶׁנִּטְמָא בָּהּ, וְאִיךְ אָמַר רַב הַמְנוּנָא שֶׁטְּהוֹרִים הֵם בַּאֲשֶׁר נִטְמְאוּ בְּיוֹם הַשְּׁבִיעִי.

מִתַּרְצַת הַגְּמָרָא: **אָמַר לֵיהּ** רַב הַמְנוּנָא לְרָבָא, **מוֹדִינָא לָךְ בִּנְזִיר** שֶׁבּוֹ אֲמוּרִים דִּבְרֵי הַמִּשְׁנָה, כֵּיוָן שֶׁ**מְּחוּסָּר תִּגְלַחַת**, וְהוּא בְּחֻזְקַת טוּמְאָה שֶׁעֲדַיִן לֹא טָבַל, אֲבָל מַה שֶּׁאָמַרְתִּי הוּא בְּנָזִיר שֶׁכְּבָר טָבַל לְטוּמְאָתוֹ וְגִילַּח אֶת שְׂעָרוֹתָיו, וְהוּא בְּחֻזְקַת טָהֳרָה.

אָמַר לֵיהּ רָבָא לְרַב הַמְנוּנָא, **אַף אֲנָא מוֹדִינָא לָךְ** וְהֵרִינִי מוֹסִיפִים לְמַה שֶּׁחִילְּקְתָּ **בְּנָזִיר וְעוֹשֶׂה פֶּסַח דְּלֹא מְחוּסַּר וְלֹא כְּלוּם**, בְּאוֹפֶן שֶׁכְּבָר טָבַל וּבְנָזִיר שֶׁגִּלַּח שְׂעָרוֹתָיו, שֶׁהֵם בְּחֻזְקַת טָהֳרָה, וְאֵין טוּמְאַת הַתְּהוֹם מִטַּמְּאָתָם.

אָמַר לֵיהּ אַבָּיֵי לְרָבָא, אַף שֶׁטָּבַל הַנָּזִיר אוֹ עוֹשֶׂה הַפֶּסַח, **וְהָא מְחוּסַּר** הֶעֱרֶב **שֶׁמֶשׁ**, כְּדִין כָּל טָמֵא שֶׁטָּבַל, וְנִמְצָא שֶׁהֵיוּ עֲדַיִן בְּחֻזְקַת טוּמְאָה. **אָמַר לֵיהּ** רָבָא לְאַבָּיֵי, **שִׁימְשָׁא מְמֵילָא עָרְבָא** – הַשֶּׁמֶשׁ שׁוֹקַעַת מֵעַצְמָהּ, בְּלֹא צוֹרֶךְ בְּפְעוּלָה מִצַּד הַנָּזִיר וְעוֹשֶׂה הַפֶּסַח, וְעַל כֵּן אַף כְּשֶׁלֹּא שָׁקְעָה עֲדַיִן אֵין בְּכָךְ חִסָּרוֹן מְצִידָם, וְהֵרֵי הֵם בְּחֻזְקַת טָהֳרָה.

אוֹמֶרֶת הַגְּמָרָא: **וְאַף אַבָּיֵי הָדַר בֵּיהּ** – חָזַר בּוֹ מִקּוּשְׁיָיתוֹ, דְּ**תַנְיָא**, אִשָּׁה שֶׁיָּלְדָה נְקֵבָה, וּלְאַחַר מִכֵּן נִתְעַבְּרָה שׁוּב וְהִפִּילָה, אִם הַפִּילָה **בְּיוֹם מְלֹאת** יְמֵי טָהֳרָתָהּ מִלִּידָה רִאשׁוֹנָה, **תָּבִיא** קָרְבַּן נוֹסָף, אַךְ אִם הַפִּילָה **בְּתוֹךְ מְלֹאת** – בְּתוֹךְ שְׁמוֹנִים וְאֶחָד יוֹם לְלִידָתָהּ, **לֹא תָּבִיא** שְׁנֵי קָרְבָּנוֹת, אֶלָּא יְכוֹלָה הִיא לְהָבִיא קָרְבַּן אֶחָד עַל שְׁנֵיהֶם, **יָכוֹל** הָיִיתִי לוֹמַר שֶׁלֹּא **תָּבִיא** קָרְבַּן נוֹסָף רַק **עַל לֵידָה שֶׁלְּפָנֵי מְלֹאת** יְמֵי טָהֳרָה לַלִּידָה הָרִאשׁוֹנָה, **אֲבָל תָּבִיא** קָרְבַּן נוֹסָף **עַל לֵידָה שֶׁלְּאַחַר מְלֹאת** יְמֵי לִידָה רִאשׁוֹנָה, וְאִפִּילּוּ שֶׁהִיא בְּתוֹךְ יְמֵי הַלִּידָה הַשְּׁנִיָּה (**וְתִיפָּטֵר מִשְּׁתֵּיהֶן**), כְּלוֹמַר, בְּאוֹפֶן שֶׁיָּלְדָה נְקֵבָה, וְתוֹךְ שְׁמוֹנִים וְאֶחָד יוֹם נִתְעַבְּרָה שׁוּב וְהִפִּילָה נְקֵבָה, וְתוֹךְ שְׁמוֹנִים וְאֶחָד יוֹם לְהַפָּלָה זוֹ שָׁבָה וְנִתְעַבְּרָה וְהִפִּילָה, וְנִמְצָא שֶׁהַהַפָּלָה הָאַחֲרוֹנָה הָיְתָה בְּתוֹךְ מְלֹאת יְמֵי הַטָּהֳרָה לְהַפָּלָה הַקּוֹדֶמֶת אַךְ לְאַחַר מְלֹאת יְמֵי טָהֳרָה לְלִידָה הָרִאשׁוֹנָה, וְתֹהֶא צְרִיכָה לְהָבִיא שְׁתֵּי קָרְבָּנוֹת, הָאַחַת עַל הַלִּידָה הָרִאשׁוֹנָה, וְהָאַחַת עַל הַהַפָּלָה הָאַחֲרוֹנָה שֶׁהָיְתָה לְאַחַר שְׁמוֹנִים וְאֶחָד יוֹם לְלִידָה, תַּלְמוּד לוֹמַר (ויקרא יב ו) **'וּבִמְלֹאת יְמֵי טָהֳרָהּ'**, וְדָרְשׁוּ חֲכָמִים שֶׁרַק בְּאוֹפֶן שֶׁהַפִּילָה **בְּיוֹם מְלֹאת** [–מִיּוֹם הַשְּׁמוֹנִים וְאֶחָד וְהַלְאָה] **תָּבִיא** שְׁנֵי קָרְבָּנוֹת, אֲבָל עַל הַפָּלָה שֶׁהָיְתָה **בְּתוֹךְ מְלֹאת** יְמֵי טָהֳרָה לַלִּידָה הַקּוֹדֶמֶת **לֹא תָּבִיא** קָרְבָּן נוֹסָף.

וְאָמַר רַב בָּנָא בְּבֵיאוּר דִּבְרֵי הַבְּרַיְיתָא, הַטַּעַם שֶׁבִּשְׁעַת הַפָּלָה שְׁנִיָּה עֲדַיִן נַחְשֶׁבֶת הִיא בְּתוֹךְ יְמֵי הַלִּידָה הָרִאשׁוֹנָה, וְאַף שֶׁהָיְתָה לְאַחַר שְׁמוֹנִים וְאֶחָד מִלִּידָה רִאשׁוֹנָה, מִשּׁוּם דְּ**שַׁאנִי הָכָא דִּמְחַסְּרָא קָרְבָּנָן** – בִּשְׁעַת הַהַפָּלָה הַשְּׁנִיָּה עֲדַיִן לֹא הִגִּיעַ זְמַנָּהּ לְהָבִיא קָרְבַּן עַל הַלִּידָה הָרִאשׁוֹנָה, שֶׁאֵין הַיּוֹלֶדֶת רִאשַׁית לְהָבִיא אֶת קָרְבָּנָהּ עַד לְאַחַר מִלֹּאת יְמֵי טָהֳרָתָהּ, וְיוֹלֶדֶת זוֹ הוֹאִיל וְהַפִּילָה בִּכְלַל פַּעַם קוֹדֶם שֶׁמִּלְּאוּ יְמֵי טָהֳרָתָהּ, לֹא הִגִּיעַ זְמַנָּהּ מֵעוֹלָם לְהָבִיא קָרְבָּן, וְעַל כֵּן הִיא נַחְשֶׁבֶת בְּתוֹךְ יְמֵי הַלִּידָה הָרִאשׁוֹנָה וּפוֹטֶרֶת אֶת כָּל חִיּוּבֶיהָ בְּקָרְבָּן אֶחָד.

וְקִשְׁטָה, **הָתָם נַמִּי** – בְּרֵישָׁא שֶׁל הַבְּרַיְיתָא שֶׁהַפִּילָה בְּיוֹם מְלֹאת יְמֵי לִידָה רִאשׁוֹנָה, מְדֻיָּק נִקְטָה הַבְּרַיְיתָא בְּפִשְׁיטוּת שֶׁאִם הִפִּילָה בְּיוֹם שְׁמוֹנִים וְאֶחָד זְקוּקָה הִיא לְהָבִיא שְׁנֵי קָרְבָּנוֹת, הִלְכָּךְ מַהֲפְּרָא הֶעֱרֶב שֶׁמֶשׁ – הֵרֵי מְדֻבָּר גַּם בְּאוֹפֶן שֶׁאַחֲרֵהּ אֶת טְבִילָתָהּ לְטוּמְאַת לִידָה רִאשׁוֹנָה עַד יוֹם שְׁמוֹנִים וְאֶחָד, וְנִמְצָא שֶׁאֵינָהּ רְאוּיָה לְהָבִיא אֶת קָרְבָּנָהּ בְּיוֹם זֶה לְפִי שֶׁצְּרִיכָה הָעֶרֶב שֶׁמֶשׁ, וְלִדְבְרֵי רַב כָּהֲנָא הָיָה לָנוּ לְפַטְּרָהּ בְּקָרְבָּן אֶחָד.

אָמַר לֵיהּ אַבָּיֵי, **שִׁימְשָׁא מְמֵילָא עָרְבָא** – הַשֶּׁמֶשׁ שׁוֹקַעַת מֵאֵלֶיהָ, וְאֵין זֶה דָּבָר הַתָּלוּי בִּידָהּ, וְלָכֵן אֵין חִסָּרוֹן שְׁקִיעַת הַשֶּׁמֶשׁ נִידּוֹן בִּמְנִיעָה מִלְּהָבִיא קָרְבָּן, וְכַמִּילָּא נִידּוֹנִית הִיא עַתָּה כַּאֲשֶׁר הֵרָאוּהָ לְהָבִיא קָרְבָּן, וְאִם נִתְחַיְּבָה בְּקָרְבַּן נוֹסָף, אֵינָהּ יְכוֹלָה לְפַטְּרָם בְּקָרְבַּן אֶחָד. אַךְ כַּאֲשֶׁר הַפִּילָה בְּתוֹךְ שְׁמוֹנִים וְאֶחָד לְלִידָתָהּ, אֵינָהּ רְאוּיָה כְּלָל לְהָבִיא אֶת קָרְבָּנָהּ, וְלָכֵן אִם חָזְרָה וְהִפִּילָה נִפְטֶרֶת הִיא בְּקָרְבַּן אֶחָד. וּמִכָּאן אָנוּ לְמֵדִים שֶׁחָזַר בּוֹ מִקּוּשְׁיָיתוֹ שֶׁהִקְשָׁה לְרָבָא, שֶׁהֵרֵי יֵישֵׁב בְּכָךְ אֶת קוּשְׁיַית הַגְּמָרָא עַל הַבְּרַיְיתָא:

משנה

הַמִּשְׁנָה דָּנָה בְּדִינוֹ שֶׁל הַמּוֹצֵא מֵת קָבוּר בִּרְשׁוּתוֹ, אִם רְשַׁאי הוּא לְפַנּוֹתוֹ, וְאִם חוֹשְׁשִׁים לְקִבְרִים נוֹסָפִים. וְנִשְׁנֵית מִשְׁנָה זוֹ כָּאן, מֵאַחַר שֶׁבְּמִשְׁנָה לְעֵיל (סג.) הוּזְכַּר עִנְיַן 'רִגְלַיִם לְדָבָר' לְגַבֵּי נָזִיר, וְאַף בְּמִשְׁנָה זוֹ וְאִלּוּ שֶׁלְּאַחֲרֶיהָ מוּזְכָּר עִנְיַן זֶה.

הַמּוֹצֵא מֵת קָבוּר בְּחֲצֵרוֹ **בַּתְּחִילָּה**, שֶׁלֹּא הָיָה יָדוּעַ לוֹ עַד עַתָּה שִׁישְׁנוֹ קֶבֶר בְּמָקוֹם זֶה, וְהָיָה הַמֵּת **מוּשְׁכָּב כְּדַרְכּוֹ** – כְּדֶרֶךְ קִבְרֵי יִשְׂרָאֵל, **נוֹטְלוֹ** וּמְפַנֵּהוּ מִשָּׁם אִם יִרְצֶה, וְנוֹטֵל עִמּוֹ **אֶת תְּפוּסָתוֹ** – הָעָפָר שֶׁמִּסְּבִיבוֹ. וְכֵן אִם מָצָא **שְׁנַיִם** – שְׁנֵי מֵתִים, **נוֹטְלָן וְאֶת תְּפוּסָתָן**, שִׁיּוּשׁ לְתֻלּוֹת שֶׁלֹּא נִקְבְּרוּ בְּמָקוֹם זֶה בְּקִבְיעוּת, אֶלָּא בְּאוֹפֶן עֲרַאי. אַךְ אִם **מָצָא שְׁלֹשָׁה** מֵתִים, אוֹ **אִם יֵשׁ בֵּין זֶה לָזֶה** – בֵּין הָרִאשׁוֹן לַשְּׁלִישִׁי **מֵאַרְבַּע אַמּוֹת וְעַד שְׁמוֹנָה**, שֶׁהוּא הָאוֹפֶן שֶׁהָיוּ רְגִילִים לִקְבּוֹר בְּמַעֲרֶכֶת קְבוּרָה בִּזְמַנָּם, **חֲרֵי זוֹ שְׁכוּנַת קְבָרוֹת** – הֵרֵי זֶה בְּחֶזְקַת בֵּית קְבָרוֹת, וְחֹל אִיסּוּר לְפַנּוֹתָם, וְאַף יֵשׁ לְחוּשׁ לִקְבָרִים נוֹסָפִים בִּסְבִיבוֹת מָקוֹם זֶה, וְכִמְבוּאָר לְהַלָּן. אֲמָנָם אִם שְׁלֹשֶׁת מֵתִים אֵלּוּ נִקְבְּרוּ עַל פְּנֵי שִׁטַּח שֶׁהוּא פְּחוֹת מֵאַרְבַּע אַמּוֹת, אוֹ יוֹתֵר מִשְּׁמוֹנֶה אַמּוֹת, רְשַׁאי הוּא לְפַנּוֹתָן, מֵאַחַר שֶׁאֵין דֶּרֶךְ לִקְבּוֹר בְּאוֹפֶן כָּזֶה, וְיֵשׁ לְתֻלּוֹת שֶׁשְּׁלֹשֶׁת מֵתִים אֵלּוּ נִקְבְּרוּ בְּמָקוֹם זֶה בְּשַׁעַת הַדֹּחַק, עַל מְנַת לְפַנּוֹתָן בִּזְמַן מְאוּחָר יוֹתֵר.

אגרות קודש

ב"ה, ט"ז מ"ח, תשכ"א

ברוקלין.

שלום וברכה!

... לכתבו שיכול להיות נמצא במקום יותר טוב וכו' - הפלא גדול, שהרי מקרא מלא דבר הכתוב מה' מצעדי גבר כוננו, ודרכו יחפץ (עיין בהיום יום בזה). וגם ע"פ פשוט זיכתה אותו ההשגחה העליונה בעבוה"ק דלהוציא יקר מזולל וכו' שהוא **יותר** מישיבה בישיבה של מעלה (ב"מ פה, א. ומה מקום טוב יותר מזה), והוא מראה כאילו אינו שבע רצון ח"ו מזה!!